

پروانه‌ها وارد کلاس می‌شوند...

معرفی و راهنمای ساخت کارت‌های چندمنظوره
برای گروه‌بندی دانش‌آموزان

آمنه جنت‌نیا

آموزگار پایه‌ی پنجم
دبستان شهید شکری، نقده

به صورت‌های متفاوت، مقدمات گروه‌بندی جدیدی را - تهیه‌ی کارت‌های گوناگون - تهیه کنند.

کارت‌های چند منظوره‌ی گروه‌بندی به معلمان امکان می‌دهد، برای انجام فعالیت‌هایی که به تشکیل گروه احتیاج است، در کم‌ترین زمان به صورت‌های گوناگون و در اندازه‌های متفاوت اقدام کنند.

نکات قابل توجه در تهیه‌ی کارت‌ها

۱. کارت‌ها را به تعداد دانش‌آموزان هر کلاس تهیه کنید.
۲. می‌توان از طرح، اندازه، شکل و رنگ‌های دل‌خواه در تهیه‌ی کارت‌ها استفاده کرد.
۳. اندازه‌ی گروه‌ها، با توجه به شرایط کلاس و تعداد دانش‌آموزان، انعطاف‌پذیر است.
۴. تهیه‌ی چند کارت بدون شماره و سفید برای گروه‌بندی دانش‌آموزان کلاسی که از نظر گروه‌بندی مشکل دارند، کمک خوبی است.
۵. کارت‌ها برای کلاس ۲۸ نفری در نظر گرفته شده‌اند.

یکی از مسائل مهمی که در سال‌های اخیر توجه دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت را به خود جلب کرده، یادگیری از طریق مشارکت و هم‌پاری است. معلمان بسیاری نیز آموزش به شیوه‌ی استفاده از کار گروهی و از طریق تشکیل گروه‌های کوچک را شروع کرده‌اند. نکته‌ی مهم در یادگیری از طریق هم‌پاری، این است که دانش‌آموزان یاد بگیرند، با افراد متفاوت کار کنند و همچنین یاد بگیرند به تمام افراد گروه دیگر و ایده‌های آن‌ها احترام بگذارند.

برای ایجاد چنین زمینه‌ای لازم است در انجام فعالیت‌های گروهی، آرایش افراد گروه‌ها هر چند یک‌بار تغییر یابد. آرایش افراد گروه‌ها به صورت تصادفی می‌تواند برای بیشتر فعالیت‌های گروهی بهترین شیوه باشد. صورت تصادفی تشکیل گروه‌ها، علاوه بر مزایای بسیار موجب می‌شود، دانش‌آموزان تجربه‌ی کار کردن با افراد متفاوت را نیز کسب کنند. تنوع گروه‌بندی نیز یکی از مسائل مهم مربوط به نحوه‌ی آرایش افراد گروه بوده است که توجه خاص خود را لازم دارد. از طرف دیگر، دغدغه‌های فکری زیاد معلمان به آنان اجازه نمی‌دهد که برای هر فعالیت و تشکیل گروه‌ها

وسایل لازم

مقوا، کاغذهای رنگی در هفت رنگ متفاوت (سبز، زرد، قرمز، آبی، قهوه‌ای، نارنجی و صورتی)، چسب، قیچی و ماژیک.

طرز درست کردن کارت‌ها

۱. ابتدا چارچوب کارت‌ها را به صورت دل‌خواه (مثلاً دایره) به قطر ۷ سانتی‌متر به تعداد شاگردان کلاس روی مقوا رسم می‌کنیم. (لازم به توضیح است که برای سهولت کار، بعد از کامل شدن کارت‌ها، آن‌ها را با قیچی از هم جدا می‌کنیم).
۲. روی هر دایره - در سمت بالا - یک شماره از ۱ تا ۲۸ را می‌نویسیم.
۳. بعد از مشخص شدن شماره‌ی هر کارت، طرح دل‌خواه (مثلاً پروانه‌ها) را از کاغذ رنگی، هر رنگ چهار عدد، می‌بریم و به ترتیب دل‌خواه پروانه‌های رنگ‌های متفاوت روی هر کارت، زیر شماره‌ها می‌چسبانیم.

صورتی	بنفش	قهوه‌ای	قرمز	آبی	زرد	سبز
۷	۶	۵	۴	۳	۲	۱
۱۴	۱۳	۱۲	۱۱	۱۰	۹	۸
۲۱	۲۰	۱۹	۱۸	۱۷	۱۶	۱۵
۲۸	۲۷	۲۶	۲۵	۲۴	۲۳	۲۲

ترتیب رنگ پروانه‌ها و شماره‌ی کارت در کلاس ۲۸ نفری

۴. در این مرحله، روی یکی از چهار پروانه‌ی هم‌رنگ، خال سیاهی روی بال‌های آن برای تعیین سرگروه در گروه‌های ۴ نفری قرار می‌دهیم.
۵. زیر پروانه‌ها نام مدرسه و کلاس مربوطه را می‌نویسیم.
۶. روی کارت‌های شماره‌ی ۵، ۱۰، ۱۵، ۲۰ و ۲۵ (زیر نام مدرسه) ستاره‌ی قرمز رنگ کوچکی، برای تعیین سرگروه گروه‌های ۷ نفری قرار می‌دهیم.
۷. روی کارت‌های شماره‌ی ۱۴ و ۲۸ (زیر نام مدرسه) ستاره‌ی زرد رنگ کوچک، برای تعیین سرگروه‌های ۱۴ نفری می‌گذاریم.
۸. در مرحله‌ی آخر، کارت‌ها را جدا و از آن‌ها استفاده می‌کنیم.

طرز استفاده از کارت‌ها

کارت‌ها را به صورت تصادفی بین دانش‌آموزان پخش می‌کنیم و با توجه به نوع فعالیت گروهی و تعداد افراد در نظر گرفته برای هر گروه (۴، ۷ یا ۱۴ نفری)، به صورت زیر دانش‌آموزان را آرایش می‌دهیم:

* برای تشکیل گروه‌های ۴ نفری، از دارندگان پروانه‌های هم‌رنگ می‌خواهیم، یکدیگر را پیدا کنند و گروه خود را تشکیل دهند. در این صورت ۷ گروه ۴ نفری برای فعالیت گروهی آماده می‌شود و در هر گروه صاحبان

پروانه‌های خالدار سیاه سرگروه خواهند بود.

* برای تشکیل گروه‌های هفت‌نفری، بعد از پخش تصادفی کارت‌ها بین دانش‌آموزان، از شماره‌ی ۱ تا ۷ گروه ۱، از شماره‌ی ۸ تا ۱۴ گروه ۲، از شماره‌ی ۱۵ تا ۲۱ گروه ۳ و از شماره‌ی ۲۲ تا ۲۸ گروه ۴ را تشکیل می‌دهند. در این گروه‌بندی، کارت‌هایی که ستاره یا خال قرمز دارند - شماره‌های ۵، ۱۰، ۲۰ و ۲۵ - سرگروه هستند.

* برای تشکیل گروه‌های ۱۴ نفری، کارت‌ها را به صورت تصادفی بین دانش‌آموزان پخش می‌کنیم و از آن‌ها می‌خواهیم، به ترتیب شماره، از ۱ تا ۲۸ بایستند و بعد از شماره‌ی ۱ تا ۱۴ گروه یک و از شماره‌ی ۱۵ تا ۲۸ گروه دو را تشکیل می‌دهند. در این گروه‌بندی کارت‌هایی که ستاره‌ی زرد یا خال زرد رنگ دارند - شماره‌های ۱۴ و ۲۸ - سرگروه هستند.

بدین ترتیب می‌توان با استفاده از این کارت‌ها دانش‌آموزان را با توجه به نوع فعالیت گروهی برای گروه‌های (۴، ۷ و ۱۴ نفری) با تعیین سرگروه هر کدام طوری آرایش داد که همه‌ی دانش‌آموزان با رغبت و رضایت، کار کردن با افراد گوناگون را تجربه کنند.

لازم به توضیح است که این کارت‌ها، چون به تعداد دانش‌آموزان کلاس تهیه می‌شوند، نه تنها برای فعالیت‌های گروهی، بلکه برای فعالیت‌های فردی، از جمله ارزش‌یابی‌های مستمر کلاسی از دانش‌آموزان به صورت تصادفی، روخوانی متن کتاب با افراد معدود، بررسی نوشته‌های افراد معدود به صورت تصادفی، تکرار و تمرین (ابتدا سؤالی را مطرح و پس از مشورت دانش‌آموزان به صورت نیمکتی، یکی از کارت‌ها را به صورت تصادفی انتخاب می‌کنیم. شماره‌ی هر کس بود، او سؤال را پاسخ می‌دهد) نیز کاربرد دارند. به این ترتیب می‌توان نکات مهم کتاب را با شادی توأم کرد و یادگیری را با کارت‌های چندمنظوره تسهیل نمود.

